

WERINON

— UITGAVE VAN DE —
HISTORISCHE KRING · NEDERHORST DEN BERG

DECEMBER 2001 · NR 44

Historische Kring Nederhorst den Berg

Bestuur	Voorzitter	J.E. Jansen, Dammerweg 15E 1394 GM NdB, tel. 0294-254152
	Secretaris	A.M.E. Baar, Torenweg 9 1394 EA NdB, tel. 0294-251804
	Penningmeester	C. Schoordijk - Snoek, Vincent van Goghstraat 6 1394 BE NdB, tel. 0294-253119
	Leden	J.F.A. Baar, Kerkstraat 6 1394 CX NdB, tel. 0294-254309 K. Scherpenhuijsen, Overmeerseweg 76 1394 BE NdB, tel. 0294-251727 R.J. Verkaik, Pieter de Hooghlaan 24 1394 GK NdB, tel. 0294-254317
Redactie		G.J.M. Baar, Zoddeland 26 1394 KR NdB, tel. 0294-254368 T. Griffioen, Kuijerp pad 6 1394 DA NdB, tel. 0294-254106 J.F.A. Baar, Kerkstraat 6 1394 CX NdB, tel. 0294-254309
Tekstverwerking		N W.J. Breed, tel. 0294-251645
Omslag, ontwerp		P. Griffioen, tel. 0294-254603
Lidmaatschap		f 27,50 per jaar € 12,50 per jaar Bankrekeningnr. 32.82.24.138 RABOBANK Nederhorst den Berg
Informatie en documentatie		Maandagavond van 19.30 tot 21.30 uur. Bovenverdieping, Sporthal De Blijk. Blijklaan 3 NdB
E-mail Internet		HistorischeKring.N.d.B@hetnet.nl www.historischekring.nl

ISSN 1389-319X

Niets uit deze uitgave mag, op welke manier dan ook, verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden zonder schriftelijke toestemming van het bestuur.

Nederhorst den Berg

Historische Kring

december 2001, nummer 44

jaargang 11

opgericht: januari 1988

Inhoud:

Mededelingen en Berichten		2
Van de kaart	<i>Ruud Verkaik</i>	12
Nederhorst den Berg 1920	<i>Jan Baar</i>	13
Voor een handje haver en een warme stal	<i>Gerard Baar</i>	26

Foto omslag:

Sluis met klapbrug, Horstermeer/Stichts End/Herenweg
Collectie Ruud Verkaik

MEDEDELINGEN EN BERICHTEN

PROGRAMMA 2001/2002

- *Vrijdag 23 november 2001*: Dialezing "Dood en begraven" door de heer E.J.M. Maes.
Na een historische inleiding over het begraven in de kerk en de opkomende protesten daartegen in de loop van de 18^e eeuw, zal nader worden ingegaan op de begraafplaatsen in ons land: aanleg, gebouwen, grafmonumenten en doodssymboliek. Ook zal enige aandacht geschonken worden aan de begraafplaatsen in Nederhorst den Berg.
- *Vrijdag 22 februari 2002*: Jaarvergadering met lezing/dia-voorstelling.
- *Vrijdag 29 maart 2002*: Opening expositie "IJSCLUB NEDERHORST DEN BERG 1902 – 2002 " in het gemeentehuis van Nederhorst den Berg.
- *Vrijdag 31 mei 2002*: Zomerexcursie naar Muiden, stadswandeling met gids door de vesting Muiden en bezoek aan het Muizenfort.

OP NAAR DE 400

Tijdens de manifestatie "Nederhorst den Berg, daar komt geen einde aan" hebben we een behoorlijk aantal nieuwe leden kunnen inschrijven met als bijzondere vermelding, dat de heer P.D.J. de Jager, Dobbelaan 46 de geschiedenis zal ingaan als het 350^e lid van de Historische Kring Nederhorst den Berg. Als herinnering ontving hij het speciale nummer van Tussen Vecht en Eem uit 1993, dat geheel gewijd is aan Nederhorst den Berg en de exclusieve briefopener van de HKNdB.

We zijn benieuwd wanneer het 400^e lid ingeschreven kan worden! Lang kan het niet duren. Wie?

FILM "NEDERHORST DEN BERG 2001/2002"

Eind april zijn de eerste opnamen gemaakt voor de documentaire-film "Nederhorst den Berg 2001/2002. Er zijn al heel wat opnamen

gemaakt van allerlei gebeurtenissen, locaties, feesten, bijeenkomsten, etc.,etc.. De film zal een goed beeld moeten geven van onze gemeenschap in de eerste jaren van de eenentwintigste eeuw, een historisch document van een periode, die van grote betekenis voor Nederhorst den Berg zal zijn. Het kiezen van de juiste en mooiste beelden zal nog heel wat knip- en plakwerk vereisen.

Inlichtingen: Willem van der Pol, Gebr. Marislaan 14, tel. 252868
Jan Baar, Kerkstraat 6, tel. 254309

VIDEO'S

Wij maken U er op attent, dat er nog enkele videobanden te verkrijgen zijn, te weten:

- "1965"
- "Door de jaren heen"
- "Stedenspel 1981"

De band van het Stedenspel kost f50,-, de andere twee f35,-. Misschien een leuk cadeau-idee?

IJSCLUB "NEDERHORST DEN BERG" 1902 – 2002

"In de afgelopen week is op initiatief van eene zich daarvoor voorlopig gevormde commissie eene vergadering belegd in het café "den Berg" tot bespreking van plannen hier ene ijsclub op te richten. Na eene korte bespreking van den Heer Vis, gemeentegeneesheer alhier, besloot men daartoe over te gaan. Staande de vergadering traden reeds 72 leden toe, terwijl spoedig tot het verkiezen van een bestuur zal worden overgegaan."

Zo staat te lezen in de Gooi- en Eemlander van 14 december 1901. Op donderdag 2 januari 1902 vond in café Bak aan de Dammerweg naast de R.K. kerk de vervolvergadering plaats. Daar werden spijkers met koppen geslagen. De leden kozen een bestuur en er werd een reglement vastgesteld.

Dit feit zal op verschillende manieren herdacht en gevierd worden in maart 2002.

Bij gelegenheid van dit jubileum zal een boek verschijnen over de rijke historie van de honderdjarige. Het archief van de IJsclub begint

pas in 1934. Gelukkig besteedde de Gooi- en Eemlander in de eerste helft van de twintigste eeuw redelijk veel aandacht aan alles wat met ijsclubs en ijs te maken had, zodat uit de periode voor 1934 ook heel wat gegevens tevoorschijn zijn gekomen.

Voor het jubileumboek zijn we vooral nog op zoek naar illustratiemateriaal zoals: foto's, affiches, lidmaatschapskaarten, oorkondes, verenigingsformulieren en ander beeldmateriaal, dat iets toevoegt aan de tekst. Gelukkig is er in de afgelopen maanden wel het een en ander beschikbaar gekomen, maar hopelijk komt er nog meer boven water. Met name van de periode van voor 1950 zijn foto's en andere documentatie uiteraard zeer welkom.

Voor 15 december zouden wij het eventueel toch wel ter beschikking willen hebben.

Voor de expositie, die de Historische Kring in samenwerking met de IJclub wil samenstellen, is nog heel wat materiaal nodig. Graag zouden we de beschikking krijgen over bijvoorbeeld: medailles, bekertjes, eretekenen en andere bijzondere voorwerpen en beeldmateriaal. Het materiaal blijft uiteraard uw eigendom, wij willen het alleen maar tentoonstellen.

Hoe eerder wij weten, waarover we kunnen beschikken voor de tentoonstelling, hoe beter. De einddatum is toch wel 31 januari 2002.

Dus:

GEVRAAGD:

BEELDMATERIAAL en VOORWERPEN voor JUBILEUMBOEK en EXPOSITIE

"100 jaar IJclub Nederhorst den Berg"

Contact kunt u opnemen met:

Ruud Verkaik, P. de Hooghlaan 24, tel. 254317

Jan Baar, Kerkstraat 6, tel. 254309

Historische Kring Nederhorst den Berg

Bert Snel, Overmeerseweg 123, tel. 254013

Wil van Huisstede, M.Hobbemastraat 11, tel. 253682

IJclub Nederhorst den Berg.

WIE WEET WAAR

Vorig jaar hebben we 6 foto's aangekocht van de bekende Amsterdamse fotograaf Jacob Olie, genomen in april 1900. De hier geplaatste foto is door ons niet thuis te brengen. Zoals U ziet, een pracht van een foto! Een oude rietgedekte boerderij, een 4 roeden rietgedekte hooiberg en rechts op de foto nog een of twee stallen, een keurig hekwerk en op de voorgrond een sloot. In de Horstermeer heeft deze boerderij niet gestaan, maar misschien op 't Eiland, aan de Hinderdam, in de Spiegel- of Blijkpolder of in Overmeer.

Graag uw reactie !

Ruud Verkaik, P. de Hooghlaan 24, tel. 254317

BOERDERIJEN

Het jaar 2003 is landelijk uitgeroepen tot het jaar van de boerderij. Dit alles in samenwerking met de Stichting Historisch Boerderij Onderzoek (SHBO), de Boerderijstichting Noord-Holland en de Stichting Museaal en Historisch Perspectief Noord-Holland. Aan alle historische verenigingen is gevraagd hieraan mee te doen.

Het ligt in de bedoeling alle boerderijen van een bouwjaar tot ongeveer 1940 in Nederhorst den Berg te inventariseren aan de hand van een vragenformulier en een tweetal foto's.

De overkoepelende organisatie "Tussen Vecht en Eem" wil hiervan dan een speciaal nummer uitgeven.

Dus mocht u binnenkort onze fotograaf bezig zien, dan weet u waar dit voor is.

De Historische Kring overweegt te zijner tijd een expositie over de boerderijen te organiseren.

Verdere informatie: Ruud Verkaik. P. de Hooglaan 24, tel. 254317

SCHENKINGEN

- Serie foto's jaren '60 - L. v. Weeghel
- Foto's brand Overhoek – J. Bergman
- Etui gemeente Nederhorst den Berg – fam. Janneman
- Video-opnamen en fotoserie sloop "Wastoren" Carpe Diem – M. Snel
- Genealogische gegevens familie Poolman – M. Buitendijk
- 5 Foto's Ballastsluis, 1990 – M. Snel
- Stempels "Elysa" – B. Aaron
- Knipsels Gooi- en Eembode 1975/G- en E. 1971 – Ina de Beer, Bussum
- F.Kessel: Dopen Kortenhoef, Protestant 1817-1917 – T.v.d.Velden
- F.Kessel: Dopen Kortenhoef, Protestant 1731-1812 – T.v.d.Velden
- Foto's en dia's, o.a. demping Reevevaart – M. Wewer
- Foto personeel wasserij "Vechtzicht", ong. 1935 – Mevr. v.Leyen
- A.H.Mohr: Terminologie verdedigingswerken. Inrichting, aanval en verdediging. Stichting Menno van Coehoorn (1983) – W.Bergman

- Saillant. Kwartaalbericht van de Stichting Menno van Coehoom nr 1/2, 2001 – W.Bergman
- 40 Foto's ijs en ijsbaan – J.v.Huisstede Kzn
- Documentatie Ronde van Overmeer 1990/1991 – H.Roukens
- 13 Kaarten bestemmingsplan N.d.B. 1982/1984, bureau Ir.Wissing – C.Baar
- Documentatie Jaagpad 1999 – A.J.Bok-Krieger
- 10 Winterfoto's – H. v.Huisstede
- Alle jaargangen van "De Brug" – H.Roukens
- Foto's "Nederhorst den Berg, daar komt geen einde aan" – J.Baar
- 2 Foto's Spiegelplas/speeltuin – J.Jansen
- 11 Schriften klas 7 school "De Voorzienigheid", 1934 – Mevr.J.Welle, Utrecht
- Archief Zomerspektakel - Stichting Nederhorst Actief
- CD Horstermeer weer meer? DWR. AGV Seminar 2001 – Gemeente N.d.B.
- 75 Jaar "Goed Wonen" – J.Goudberg
- Receptieboek b.g.v. de installatie van burgemeester Goudberg, 1984 – J.Goudberg
- Projectbureau Nationaal Project: Over de hele linie. Denklijn en beelden. De Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2001 – Gemeente N.d.B.
- Foto's sloop wasserij "De Overhoek" – J.Baar
- Carla S. Oldenburger-Ebbers en Andrey L. Reiman: "Nogmaals Petersburg langs de Vecht". Een vergelijking tussen twee plattegronden voor deze buitenplaats uit de Collectie Beudeker en uit de Collectie van Peter de Grote. 2001, (kopie) – J.Jansen
- Handwerken Naaischool "De Voorzienigheid", 1937/1938 – Mevr.J.Welle, Utrecht
- Getuigschrift Naaischool van Zr.Petrus ,1938 – Mevr. J.Welle, Utrecht
- Staatsblad 328, 31 mei 2001. Wet samenvoeging gemeenten 's.Graveland, Nederhorst den Berg, Loosdrecht, tevens wijziging van de grens tussen de provincies Noord-Holland en Utrecht. – J.Janmaat

- 2 Foto's ijsbaan, winter 1962/1963 – M. Vendrig
- Foto 25-jarig huwelijk familie Welle, 1908 – Mevr. J.Welle, Utrecht
- Foto Pastoor Groot met misdienaars, 1953 – Mevr. J.Welle, Utrecht
- Foto's excursie Gooilust, 's -Graveland – J.Jansen
- Foto's Ronde door Overmeer – J.Baar
- Correspondentie met Tweede Kamer aangaande de herindeling – A.Vendrig
- Bidprentjes Processie Broederschap NdB/Sittard – R.Stalenhoef, Grave
- 3 Foto's "NdB, daar komt geen einde aan ", jury en prijsuitreiking – Mevr. Kuijs

EXCURSIE "GOOILUST" 'S-GRAVELAND

Zaterdag 16 juni verzamelde een aantal belangstellende leden van de Historische Kring zich op het zonnige terras van "t Wapen van Kortenhoef" om vandaar te vertrekken naar de buitenplaats Gooilust aan het Zuidereinde van 's-Graveland. De heer Coops, die op 24 april j.l. tijdens een dialezing al veel verteld had over de 's-Gravelandse buitenplaatsen, greep de kans aan op locatie nog veel meer over met name Gooilust te kunnen vertellen.

De eigenaars Mevr. Louise Six en haar echtgenoot Frans Ernst Blaauw kregen alle aandacht. De heer Blaauw gaf de buitenplaats de huidige vorm en naar hem wordt de plaats dan ook wel "het Bos van Blaauw" genoemd. Hij liet de vijvers, paden en lanen aanleggen en bracht exotische planten, bloemen en dieren naar 's-Graveland. Wisents, gnoe's, bizons en zelfs przewalskypaarden liepen er rond. Ook werd Gooilust een toevluchtsoord voor aalscholvers en reigers uit de Horstermeer. De plek, waar de heer Blaauw graag begraven had willen worden, werd ons getoond en uitgebreid werd ingegaan op het bezoek van de Duitse ex-keizer Wilhelm II aan Gooilust. Louise liet Gooilust na aan de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten. Haar echtgenoot bestreed het testament, maar verloor het proces daarover.

Binnenkort verschijnt van de hand van Ir.A.Coops, oud-medewerker van Natuurmonumenten, een boek over Gooilust.

Elke dinsdagmiddag zijn de kassen in de tuin van de buitenplaats te bezichtigen.

Al met al een fijne, interessante ochtend voor de 25 ontdekkers van het "Bos van Blaauw".

DIALEZING "DE KERMIS VROEGER EN NU"

Vrijdag 5 oktober 2001 hield de heer K. Loeff uit Laren een dialezing over de geschiedenis van de kermis. Als kleine jongen was Karel niet van de kermis weg te slaan en als volwassene heeft hij deze belangstelling uitgebreid tot een intensieve hobby. Aan de hand van zeer veel dia's vertelde de heer Loeff over het volksfeest zoals het zich van een eenvoudig vermaak ontwikkelde tot lunapark. Jammer genoeg waren er niet al te veel leden, die van al dit moois hebben kunnen genieten, maar de aanwezigen zullen er beslist geen spijt van gekregen hebben, dat zij deze vrijdagavond naar 't Spieghelhuys waren gekomen.

LITERATUUR

Ineke Strouken – Kijk ons ! 176 pagina's en 900 kleurenfoto's over het dagelijks leven in Nederland. Fotomonument 2000.

Brieven aan de toekomst. Een dag uit het leven van ... – 15 mei 1998, duizenden Nederlanders schreven over hun belevenissen op deze dag. Een keuze daaruit.

E. Mathies – Kerkenpad door Bussum, een forensendorp onderweg.

A. Koenders – Hilversum, architectuur en stedenbouw 1850 - 1940

Thea Hulsegge Hoogstraten – Oorlogsherinneringen van de Kortenhoefsedijk. In: In de Gloriosa mei 2001.

W.J. Fecken – Ignotia van 's Graveland. Een schets van het leven van een vondelingetje.

Ton Coops – Het Bos van Blaauw in 's-Graveland (en Hilversum). In: Tussen Vecht en Eem, sept. 2001.

P.Brusse – Tien eeuwen Maartensdijk. Een landelijke gemeente in Midden-Nederland.

Els N.G. van Damme – Henricus Rappardus, predikant (1754-1801), zakenman en ambachtsheer in Nederhorst den Berg. In: Tussen Vecht en Eem, juni 2001.

Liliane Taudin Chabot – Monumentaal Groen in Hilversum. Met rondwandeling langs groen-oases van Hilversum.

Jan Veerman – Lieu de mémoire. De oude begraafplaats van Huizen. In: Tussen Vecht en Eem, juni 2001.

EXPOSITIES

Kan die muziek wat zachter? – Nederlands Audiovisueel Archief/Omroepmuseum Hilversum. Ontwikkeling en geschiedenis van de populaire muziek, t/m mei 2002.

Aan tafel! Wintertentoonstelling – Nederlands Vestingmuseum Naarden, vanaf 21 dec.2001.

De geschiedenis van Weesp – Gemeentemuseum Weesp. Permanent.

Jongens en meisjes rond 1900. Over hoe kinderen een eeuw geleden leefden – Huizer Museum Het Schoutenhuis, Huizen, t/m maart 2002

SCHILDER GERT

In Werinon juni 2001, nr. 42 vroegen wij om informatie over de maker van de aquarel van de heer Henk van den Brink, ondertekend met "GERT, 1948" Onze oproep had enig respons.

Aanvankelijk leidden enkele sporen naar ene Gert (of Gerrit) Leurs uit Ankeveen. Dit bleek echter niet te kloppen. Hij tekende wel, maar meer bouwtechnisch. In de oorlogsjaren was hij ondergedoken in de Horstermeer bij de families B. en W. Smits op de diep in de polder gelegen boerderij "Nieuw Harmonie".

Via schilder Herman van Huisstede kwamen we te weten, dat het gaat om schilder Gert Voorhaar uit Amsterdam. Tijdens de oorlog was hij ondergedoken bij de familie van der Brink aan de Overmeerseweg. Hij bivakkeerde in een schuur achter op het erf. Na de oorlog keerde hij terug en maakte hier enige aquarellen in de omgeving. Hij trok er op uit, de polders in, met de Bergse schilder Joop van Huisstede. Na die periode trok hij naar Weesp.

De familie Van der Meer op de Eilandseweg is ook in het bezit van een schilderij uit 1947 van de hand van Gert. Toen schipper van der Meer zijn tjalk, waarop hij ook woonde, moest verlaten, kreeg hij van de kinderen een schilderij van zijn schip aangeboden. De tjalk had geen motor, maar werd voortgeduwd door een klein bootje, een zgn. "opduwertje" dat nog net (links) op het schilderij te zien is. Zijn dochter Tonia Schriek-van der Meer had voor deze blijvende herinnering gezorgd. Zij woonde tegenover loodgieter Van den Brink aan de weg naar Overmeer en dreef daar een sigarenwinkeltje. Het schip van van der Meer had een vaste ligplaats aan het begin van de Slotlaan, iets voorbij de pastorie van de Protestantse Gemeente. Het schip kwam tenslotte in Indonesië terecht!

Er zijn nog meer werken van Gert Voorhaar in Nederhorst den Berg aanwezig.

Hartelijk dank aan alle informanten.

KOPIJ

Kopij voor het volgende nummer inleveren voor 15 januari 2002 bij de redactie.

VAN DE KAART (foto op de omslag)

Ruud Verkaik

De sluis met klapbrug aan de kruising Horstermeer, Stichts End en Herenweg. Deze keer een foto van de Horstermeer, hoewel er van de polder weinig te zien is. De foto in 1924 genomen vanaf de Herenweg. Sluiswachter was Thijs Hendriks, die met zijn vrouw Matje in de sluiswachterswoning woonde. De brug, ook wel de Wipbrug genoemd, was een "bascule" brug. Men trok aan de ketting om hem te openen en liep tegen het brugdek op om hem te doen zakken. Bij het huis was ook een eenvoudige uitspanning en volgens het bord aan de muur verkochten ze Melk-Bier-Limonade. Later kwam Schriek hier wonen. De Horstermeer was in die dagen nog een pioniersgebied en telde \pm 370 inwoners, waarvan de meesten in de tuinbouw werkten, hetzij in de groenten of in de bloembollen. De groente werd in vletten naar het oude gemaal aan de Machineweg gevaren en vandaar met lorries over de dijk getrokken. Vervolgens in een schuit geladen die in de Stichts-Ankeveensepolder lag. Deze schuit werd lopend naar de sluis bij de Wipbrug getrokken. Via de vaart langs de Herenweg ging het verder op Hilversum aan. Op de terugweg bracht men water mee vanuit de Dobber, want waterleiding was er nog niet in de Horstermeer. De weg in de polder bestond uit alleen een paardenpad, dat op andere kaarten te zien is. Het A.N.W.B.-bord verwijst naar de Horstermeer en Nederhorst den Berg én Vreeland maar de weg naar Vreeland is verboden voor auto's. Het witte bord over de brug vertelt ons dat het verboden is om te vissen en dat het "vischwater" alleen beschikbaar is voor leden, waarvan je lid moest zijn is helaas niet te lezen. Maar elke tuinder had wel een fuik in de Tocht of Wetering staan. Door de komst van de auto en een betere weg werd de sluis overbodig. De ophaalbrug en sluis werden gesloopt in \pm 1945-1946. Het goede hout werd verkocht en de rest werd gebruikt als brandhout.

NEDERHORST DEN BERG - 1920

Jan Baar

Nederhorst den Berg

"Eene korte beschrijving van deze gemeente moge de lezers van de Gooi- en Eemlander welgevallig zijn; in welk vertrouwen we gesterkt worden door de veronderstelling, dat van veel wat hier volgt voor menig lezer onbekende zaken zijn, die bij nadere kennisgeving verdienen diens belangstelling daarin op te wekken.

Het dorp is gelegen aan de Westzijde van de Nieuwe Vecht of Reevaart, zijnde een kanaal hetwelk in het midden der 17^e eeuw op verzoek van de schipperij van Weesp en Utrecht door de regeering der laatst genoemde plaats en den Heer van Reede, heer van "Nederhorst" gegraven werd. Vandaar dan ook de herkomst van den naam "Reevaart", in den volksmond echter steeds Nieuwe Vecht genaamd.

Wij meenen hierbij te moeten opmerken, dat Weesp met zijn bierbrouwerijen en levendigen handel toentertijd een voornamelijk plaats onder de handelssteden innam.

De Reevaart, aldus gegraven tot het verkrijgen van een korteren verbindingsweg tusschen genoemde steeden snijdt een sterke bocht af van de Oude Vecht, die op 10 minuten afstand zuidelijk van de kom van het dorp een westelijke richting aanneemt en ter hoogte van het dorp Nigtevecht weder oostwaarts stroomt (of neigt; vandaar vermoedelijk de naam Nigtevecht), om zich op 15 minuten afstand ten noorden van de kom van het dorp Nederhorst den Berg weder met de Reevaart te vereenigen.

Het eigenlijke dorp vertoont zodoende een langwerpige eiland, welk gedeelte der gemeente dan ook als "Eiland" bekend staat.

Tot deze gemeente behooren de beide buurtschappen Overmeer en Hinderdam.

Op het Eiland, nabij de kom van het dorp, ligt het kasteel "Nederhorst", hetwelk met zijne vier torentjes schilderachtig door het groen geboomte heenprijkt en herinnert aan lang vervlogen eeuwen, toen de machtige heer van het dorp nog zijn scepter met onbeperkt gezag zwaaide.

De vermoedelijke stichter dier "Riddermatige Hofstad" is Filips van Wassenaar, ongeveer in het begin der 13^e eeuw, die ook bekend staat als de stichter van "Hoogervorst", gelegen in Gelderland.

Na op verschillende geslachten te zijn overgegaan, kwam deze sterkte in het begin der 19^e eeuw in het bezit van de HoogWelGeboren Jonkvrouwe C.J.A. Warin, die het als Ambachtsvrouwe van Nederhorst tot haar dood in 1902 behield en die uren ver in den omtrek bekend was en zich bemind maakte door haar grooten milddadigheid het leed van haar arme en hulpbehoevende medemenschen te verzachten.

Na den dood van deze hooggeachte Jonkvrouwe is de bezitting overgegaan in handen van G.J.K. Baron van Lynden, gedurende zijne minderjarigheid onder voogdij staande van mr. A.F. Baron van Lynden, wonende te Utrecht, destijds te 's Gravenhage, welke familie, evenals Jonkvrouwe Warin eertijds, gedurende de zomermaanden het slot bewoonde.

De nieuwe Ambachtsheer bovengenoemd blijft met zijn gezin gedurende het geheele jaar het slot betrekken. Ook hij gaf meermalen blijk de belangen der gemeente voor te staan.

Een tweede Hofstad "Petersburg", voorheen gelegen aan den Noordwesthoek van het Eiland, oorspronkelijk bewoond door den consul van Rusland, is als zoovele buitenplaatsen, zoo hier als elders in de Vechtstreek, onder sloopershanden gevallen. Een boerderij op die plaats draagt nog dien naam en behoort in eigendom bij den vorigen burgemeester dezer gemeente, den heer Schottelink, wonende in Amsterdam, die dat ambt als opvolger van zijn vader bijna 25 jaren bekleedde.

Als eene eigenaardigheid dient nog vermelding, dat de kerk der Hervormden in deze gemeente op een zeer hoogen heuvel gebouwd is, zeer waarschijnlijk door de eerste bewoners dezer streek opgeworpen, zoowel om daarop hunnen dooden te kunnen begraven en een kapel te stichten tot uitoefening van hun godsdienst, als om een toevluchtsoord te hebben, wanneer de Zuiderzee, bij hoogen waterstand, deze lage landen overstroomde.

Kerk en toren zijn van tufsteen opgetrokken; de kerk prijkt met sierlijk geschilderde glazen, munt uit door sierlijkheid van bouw en is ongetwijfeld een der oudste kerken in Nederland.

In 1889 is door de Katholieken eene nieuwe kerk gebouwd, welke mede het dorp tot eene sieraad strekt.

De gemeente telt bijna 1900 zielen (een 40-tal jaren geleden ongeveer 900) welke hun bestaan hoofdzakelijk vinden in veehouderij, kleebleekerij, landbouw en hoepelbuigerij. De sterke toename der bevolking is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de drooglegging van den Horstermeerpolder, waardoor de gemeente met ongeveer 600 HA aan grondgebied uitgebreid werd.

Hoofdbestaan was voorheen de veenderij, welke tak van nijverheid geheel heeft opgehouden te bestaan".

Aldus de korte beschrijving van de gemeente, die de lezers van de 49^e jaargang van de Gooi- en Eemlander op 22 december 1920 te lezen kregen. Erg veel informatie over de toenmalige toestand van Nederhorst den Berg bevat het stuk niet. Voor de schrijver zijn de historie van Reevaart, kasteel en kerk het meest kenmerkende en wetenswaardige van het dorp. Hopelijk heeft de beschrijving wel bij enige personen belangstelling gewekt voor de oude vestiging aan de Vecht.

De lezer komt niets te weten over het gemeentebestuur, de nog steeds geïsoleerde ligging, en over het probleem van de jaarlijkse overstromingen van de Reevaart in de kom van het dorp en van de overlast van het hoge Vechtwater. Ook de sociale en economische omstandigheden komen nauwelijks aan de orde. Over de in die jaren hevige discussie over het al of niet droogmaken van de plassen en de verbetering van de afwatering van de Vecht wordt met geen woord gerept.

Eigenlijk wordt de lezer niet erg veel wijzer over Nederhorst den Berg anno 1920.

Veel zaken blijven de lezer onthouden, of worden niet goed verklaard. Zo wordt niet duidelijk gemaakt, dat het graven van de Reevaart een van de maatregelen was om de verbinding van Amsterdam met de Rijn te verbeteren. De zeer drukke vaarweg werd dan ook Keulse Vaart genoemd. De Oude Vecht werd vanaf die tijd ook aangeduid als Stille Vecht. De verklaring van de naam Nigtevecht is leuk bedacht, maar strookt niet met de werkelijkheid. Van Petersburg had toch wel vermeld kunnen worden, dat de

buitenplaats de naam te danken heeft aan Tsaar Peter de Grote van Rusland.

De vermelding, dat de kerkheuvel eigenlijk een terp is, opgeworpen door mensenhanden, was voor die tijd een normale verklaring. De heuvel is echter een natuurlijke opstulping, de top van een stuwwal uit de IJstijd, waarop Liudger in het begin van de 9^e eeuw een kerkje stichtte, van waaruit, onder de naam Werinon, de hele noordelijke Vechtstreek bestuurd werd.

Wat betreft de bestaansmiddelen dient opgemerkt te worden, dat de hoepelbuigerij in 1920 niet veel meer voorstelde, de bedrijfstak was duidelijk op haar retour. De tuinbouw in de Horstermeer daarentegen werd van steeds meer betekenis.

De Gooi- en Eemlander begon eigenlijk pas ongeveer vanaf 1885, na de drooglegging van de Horstermeer, enige aandacht aan Nederhorst den Berg te schenken, hoewel hele perioden met mondjesmaat. Het motief van plaatsing van dit stukje was dan ook zeer lovenswaardig: het dorp aan Vecht en Reevaart mocht best wat bekender worden in het verschijningsgebied van de krant (en meer lezers opleveren?). Erg veel heeft het niet geholpen. Het zou nog heel lang duren voordat Nederhorst den Berg enigszins "op de kaart" stond.

Gelukkig konden trouwe lezers van de krant in de loop van het jaar 1920 toch wel het een en ander over dorp en gemeenschap te weten komen. Drie keer per week, op woensdag, vrijdag en zaterdag, later in het jaar ook soms op dinsdag, konden de abonnees kennis nemen van het plaatselijke nieuws en alles wat er verder in de krant stond

* Per 31 december 1919 telde de gemeente in totaal 1874 inwoners, 923 mannen en 951 vrouwen. Burgemeester Heierman was sinds 1895 burgemeester en de heer A. Teer was kort geleden benoemd tot gemeentesecretaris. Wethouders waren de heren Jac. Nieuwendijk (RK) en S. Bobeldijk (Prot), raadsleden De Boer (onafhankelijk), Welle (RK), van Emmerik (Prot.), J. Blok (Prot.) en Tober (Prot). De vergaderingen van de gemeenteraad vonden plaats in het pand Voorstraat 4.

* In januari was het gemaal van de Horn- en Kuijerpolder vanwege een defecte machine 3 weken buiten werking. Het grootste deel van de Kuijerpolder was een watervlakte, de iets hoger gelegen Hornpolder had wat minder wateroverlast. De boeren en andere bewoners verlangden hevig naar bemaling. (vrijdag 16 januari)

* De plannen voor arbeiderswoningbouw aan de weg naar Overmeer vloten niet erg. De 2 Woningbouwverenigingen waren niet te bewegen een gezamenlijke vereniging te vormen. Vooral de prijzen van de bouwmaterialen liepen erg op. De huurprijs van een nog te bouwen woning zou volgens de nieuwste berekeningen uitkomen op wel f4,25. Slechts weinig gegadigden zouden dit elke week kunnen betalen. (vrijdag 16 januari). Pas in 1923 konden de huizen in de zgn. Rooie Buurt betrokken worden voor een huur van f4,98.

* Eind januari moest de School met de Bijbel aan de Dammerweg enige tijd sluiten, omdat er roodvonk heerste. Gelukkig was de ziekte niet van kwaadaardige aard. Veel mensen in de gemeente waren in deze periode ziek. (zaterdag 24 januari)

* In februari verschijnen weer uitgebreid berichten over de droogmaking van de plassen beoosten de Vecht en de bouw van een gemaal te Muiden, zodat de stand van het Vechtwater beter geregeld kon worden. In verband hiermee wordt bericht over het Droogmakingsfonds van de Spiegel- en Blijkpolder. Dit fonds bevatte ondertussen het aanzienlijke kapitaal van f350.000,- Het stond uit tegen 2,5 % op het Grootboek der Nationale Schuld. De grootse droogmakingsplannen van Ir. Obreen waren ondertussen van de baan. De polderbesturen van de Spiege- en Blijkpolder wilden echter de mogelijkheid laten onderzoeken de polders toch droog te maken. G.S. hadden geen bezwaar tegen een deskundig onderzoek (zaterdag 21 februari). Het hele jaar door komt de droogmakingproblematiek regelmatig terug in de Gooi- en Eemlander.

Advertentie. Helder waschgoed

Billijke prijzen

Vraagt Prijscourant
Model Stoom- Wasch- en Strijkinrichting
"Nieuweroord"
Nederhorst den Berg. Tel. 9
Aanbevolen J.Slokker

Spoedige aflevering Hygiënische behandeling
(woensdag 25 februari)
"Nieuweroord" en "Vechtzicht", van K.F. van der Heyde,
adverteerden regelmatig in de Gooi- en Eemlander.

* Uitgebreid wordt verslag gedaan van de gemeenteraadsvergadering van woensdag 25 februari. De verslaggever had geen hoge pet op van de leden der raad. Hij vergeleek de vergadering met "t Genootschap Leuterberg", een creatie van de schrijver Justus van Effen. De burgemeester, "vergrijsd in dienst der gemeente is, wat de Bergers noemen, "een goeie ziel". Dat Den Berg zijn toppen niet hooger in de lucht kan uitsteken, is waarlijk niet zijn schuld." Hij is een magistraat van de oude stempel, die alles over heeft voor het dorp. Dankbaarheid hoeft hij van de raadsleden niet te verwachten en de wanden van het sobere gemeentehuis mogen ook wel eens een nieuw behangetje hebben.

Aan de orde komt de sluiting van het Gemeentelijk Elektriciteitsbedrijf vanwege de hoge kosten.

De Boer uit de Horstermeer, "de wreker der vermeende onrechten de polderbewoners aangedaan", doet zijn beklag, dat de mensen uit de polder voorbijgegaan zijn bij de distributie van katoen. B. en W. zullen nagaan, hoe dit zo gekomen is.

Pontbaas Spruijt op het Eiland, die met zijn pont een belangrijke schakel vormt in de verbinding met Nigtevecht en het verdere Overvechtse land, verzoekt in een brief, die bol staat van de jammerklachten, om een vergoeding van de gemeente van f100,- om zijn werk goed te kunnen doen.

De toestand van de brandspuit wordt ook uitgebreid besproken. De burgervader vindt, dat de bluswagen en het blusmateriaal prima in orde zijn, het raadslid Blok spreekt van een antiek geval.

De verhoging van de bezoldiging van burgemeester en secretaris lokt een felle discussie uit, er valt harde taal. De Boer merkt op, dat de burgemeester 3 van de 7 dagen in Amsterdam is en pleit en passant voor de instelling van een Burgerlijk Armcomité. Heiërman is van mening, dat de verhoging best mag, want hij heeft jarenlang geploeterd voor een hongerloon.

Bij het vaststellen van de sluitingstijd van de cafés om 8 uur of om 10 uur, staken de stemmen.

Om te bekijken of er iets gedaan kan worden aan de woningnood wordt een commissie ingesteld. De heren De Boer, Blok en Van Emmerik gaan bekijken of de plannen van de R.K. Bouwvereniging gerealiseerd kunnen worden.

Van half 2 tot 5 uur kwamen er, volgens de verslaggever, haast alleen onbenullige kwesties ter sprake, alleen de woningbouwkwestie vond hij van enig belang. Zijn opmerking "Wie heeft het ooit zoo zout gegeten", zegt genoeg over zijn oordeel over de behandeling van de Bergse zaken. (zaterdag 28 februari)

* De waterschappen rond de Horstermeer zullen moeten gaan betalen voor de bemalingkosten in verband met het kwelwater. G.S. vinden dat billijk vanwege de financiële druk voor de Horstermeer. De besturen van de betrokken polders zullen bijeenkomen om de zaak te bespreken. In 1900 is ook al eens geprobeerd tot een dergelijke overeenkomst te komen. (zaterdag 13 maart). Over 1919 moest f105,- per ha. betaald worden aan bemalingkosten.

* Eind maart wordt de eerste steen voor de nieuwe Warinschool aan de Overmeerseweg gelegd door de voorzitter van het schoolbestuur, Ds. Siddré. De genodigde dames en heren gaan met het bestuur op de foto voor de hoofdingang. (woensdag 31 maart)

* Voor de Vrijwillige Landstorm vinden dagelijks aanmeldingen plaats. Er zijn nu 56 leden, waarvan er 50 in militaire dienst gezeten hebben. (zaterdag 3 april)

* Rijksveldwachter Talma vertrekt naar Amsterdam. J. de Dreu uit Baam wordt hier aangesteld. (vrijdag 9 april)

* Het zes jarig dochtertje van hoepelfabrikant J.F. aan de weg naar Hinderdam, dat altijd onder toezicht was, wordt, na zondag enige tijd vermist te zijn geweest, verdronken gevonden in de dobber achter de woning. (woensdag 28 april)

* Vecht en Zaan maakt bekend, dat de bootdienst Weesp – Nederhorst den Berg, 3 maal per dag, gestaakt zal worden, hetgeen valt te betreuren. Hoge oliekosten en loonstijging nopen hiertoe. De dienst moet behouden worden, desnoods met steun van de gemeenten, want de Vechtstreek wordt nog altijd gezocht, hoewel niet meer zozeer door rijke Amsterdammers. De gelegenheid tot verkeer in deze streek mag dan ook zeker geen weelde genoemd worden. (zaterdag 1 mei)

* Verzet tegen de fiscus. Zaterdagmiddag ontstond een relletje in Overmeer. "Er waarde in een deel der gemeente een geest van verzet tegen wetten en verordeningen al enige tijd. Ieder voelde zich heer en meester over zich en het zijne." Daar de gemeentelijke belastingen door een inwoner niet betaald waren, kwam de deurwaarder beslag op de boedel leggen. Hij werd niet toegelaten. De burgemeester verscheen en trad de Overmeeders, die zich rond de woning verzameld hadden, kalm tegemoet. Onder veel getier en gescheld brak de veldwachter de deur open en de deurwaarder kon zijn werk doen. Er ontstond nog wel een gevecht om het openen van een kast, maar tenslotte ging de deur open. De burgemeester kon het publiek buiten in bedwang houden. De vader, moeder en zoons moeten vanwege het verzet voor de strafrechter verschijnen. (woensdag 12 mei)

* Personen van 16 tot 40 jaar kunnen inschrijven voor de schietoefeningen, die zaterdagavond gehouden zullen worden van 6 tot 8 uur ter verhoging van " 's Lands Weermacht." (zaterdag 22 mei)

* Dagelijks worden aangiften gedaan van mond- en klauwzeer. Het aantal dieren dat er aan sterft is gering, maar de melkproduktie is veel minder dan normaal. De schade is vrij groot.

In de Meeruiterdijksepolder is een hert gezien. Dit is zeer zeldzaam.
(vrijdag 11 juni)

* Een ongeluksdag. Tijdens het stoeien van een aantal kinderen in Overmeer heeft een van de kinderen het gezichtsvermogen van een oog verloren. Een zusje van het slachtoffertje fietste in haast naar de gemeentegeneesheer, maar reed vanaf de Vechtbrug tegen een dame op, die met bloedende wonden bij de dokter terecht kwam.

Bij de kleerbleker P. ontstond brand in het wasgoed op de droogzolder. Het vuur kon spoedig geblust worden. De bleker was laag verzekerd. (woensdag 11 augustus)

* Advertentie. Stoom- Wasch- en Strijkinrichting "Vechtzicht". Fa. K.F. v.d. Heijde en Zoon. Nederhorst den Berg.
Levert de wasschen droog toegeslagen en geheel opgemaakt.
Vraagt Prijscourant.

* Weer relletjes in Overmeer. "Het is een telkens terugkomende gewoonte van sommige belhameis om daardoor van zich te doen spreken." Zondagavond omstreeks half 11 kregen enige personen woorden in het café en "verhit door de drank zette men buiten de strijd voort, waar het natuurlijk niet bij woorden bleef. Toen de politie verscheen kwamen de gemoederen langzamerhand tot kalmte. Dat men in de gemeente niet gediend is van zulke pretmakers, nog wel hoofden van gezinnen, blijkt op afdoende wijze uit de afkeuring, die daarover te kennen wordt gegeven. Als men begreep, dat het heel wat verstandiger zou zijn met de zuurverdiende gelden de belastingen op tijd te voldoen, waardoor veel onaangenaamheden zijn te voorkomen, dan die in drank om te zetten, dan zouden dergelijke tooneelen voorkomen kunnen worden." (woensdag 24 september)

* Rapport over de stroomvoorziening door het Provinciaal Net. Aansluiting op het net is niet voor deze winter te verwachten. De Elektra commissie is van mening, dat veel lampen onnodig lang branden. Er moet niet meer stroom gebruikt worden dan nodig is. (zaterdag 23 oktober)

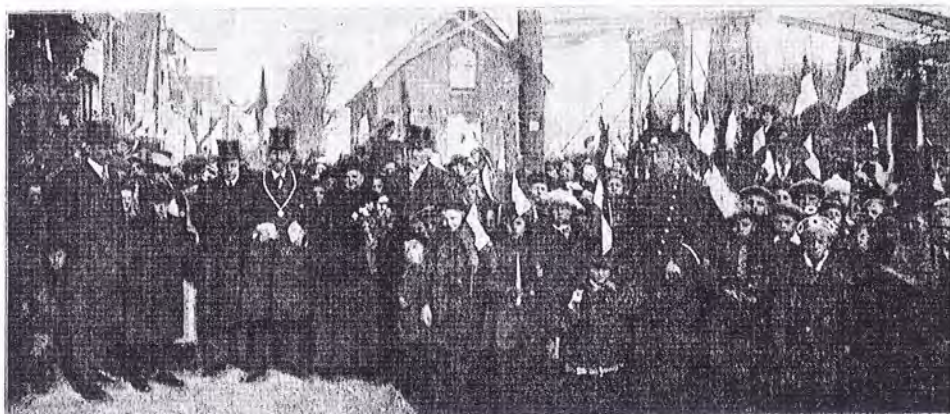
TER HERINNERING
AAN HET 25-JARIG JUBILEUM VAN DEN HEER
F. HEIËRMAN
ALS BURGEMEESTER VAN NEDERHORST DEN BERG
OP 4 NOVEMBER 1920.

1895

1920

AANGEBODEN DOOR DE WĒSPER COURANT.

DE FEESTELIJKE HULDIGING VAN DEN JUBILARIS.

* Jubileum Heiërman. Donderdag 4 november herdacht de burgemeester het feit, dat hij 25 jaar geleden benoemd werd tot burgemeester van Nederhorst den Berg. Om 10 uur 's ochtends brachten de schoolkinderen hem een aubade voor het gemeentehuis. Een Nigtevechts korps bracht muziek door het hele dorp. De schooljeugd werd verrast met het optreden van een goochelaar en ontving natuurlijk een traktatie. 's Middags was er een receptie en 's avonds een bijeenkomst in het zaal van de R.K.Volksbond. Wethouder Nieuwendijk bood de jubilaris een fraaie vuurhaard aan. In zijn toespraak benadrukte de burgervader, dat hij blij was met de erkenning en hoopte, dat de gemeente zou blijven groeien en bloeien.. Vele sprekers, waaronder de pastoor, de hoofdonderwijzer en de dominee spraken lovende woorden. De jongste zoon van de jubilaris sprak tenslotte een dankwoord uit. (woensdag 10 november)

* De Horstermeerpolder. Er bestaat alle kans, dat bij de ingang van de polder een nieuw stoomgemaal zal verrijzen met sterke financiële steun. (zaterdag 13 november)

* Pogingen te komen tot een Hoogheemraadschap van de Vecht verlopen nog niet soepel. Op een bijeenkomst in Utrecht van de 21 gemeentes en 58 waterschappen, die hierbij betrokken zijn is een commissie benoemd. Veel bezwaren komen naar voren, voornamelijk voortkomend uit de onbekendheid met de waterschapsregelingen. De indeling in klassen wordt als willekeurig en onbillijk ervaren. (zaterdag 20 november)

* In tegenstelling tot de verwachtingen is er veel belangstelling voor de Moedercursus van het Witte Kruis verzorgd door zuster Schrieke. De 60 deelnemers kunnen 2 avonden per week op kosten van de vereniging de lessen volgen. (woensdag 1 december)

* Gemeenteraadsvergadering 23 november 1920. Voorzitter Heiërman opent de vergadering met gebed. Aan de orde komen o.a.: de levering, binnen enkele weken, van stroom door het Provinciaal Electriciteitsbedrijf, de verhoging van de wedde van de

machinedrijver A. Ketelaar, de benoeming van de schoonmaakster voor het gemeentehuis Jansje Cusell, het aangaan van een kasgeldlening bij de Boerenleenbank alhier en een verordening voor woonwagens en woonschepen. Woonwagens krijgen een plek bij het begin van de Horstermeer, achter de herberg van van der Poel in Overmeer. Voor de uitvoering van de Vleeskeuringswet wordt aansluiting gezocht bij de gemeente Hilversum en de Winkelsluitingswet, waarin bepaald wordt, dat de winkels niet meer op zondag open mogen zijn, wordt met 4 tegen 2 stemmen aangenomen. (woensdag 1 december)

* Ingezonden brief van D.O. de Vries, voorzitter van de Horstermeerpolder over de Drooglegging van de Plassen beoosten de Vecht. Hij toont zich nog steeds een fervent voorstander van de droogmakingsplannen. Door de droogmaking zal de grondprijs omlaag gaan, hetgeen van belang is uit oogpunt van algemeen belang. De plassen moeten droog, er moet vooral gekeken worden naar de economische belangen, natuurbeschouwingen passen hier niet. De droogmaking van de plassen hoeft niet opgeschort te worden door de drooglegging van de Zuiderzee. Vruchtbaar land in plaats van poelen en moerassen, voor duizenden een bestaan, kortom een zeer belangrijke verruiming van de volkswelvaart. (dinsdag 21 december)

* Gemeenteraad 28 december. Aanvang 6 uur n.m. De distributie van meel kan stopgezet worden.

Een nieuwe verordening op de herbergen wordt voorgesteld: van 1 sept. tot 1 mei zullen de herbergen op zondag om 8 uur moeten sluiten. Raadslid Tober vindt, dat de mensen wat dit betreft vrijgelaten dienen te worden en ook De Boer is van mening, dat niemand aan banden gelegd moet worden. Het sluitingsvoorstel wordt met 4 tegen 3 stemmen verworpen.

Verder stellen B. en W. voor, dat de dorpspompen een groot deel van de dag gesloten zullen zijn. De pomp op het dorp in de Kerkstraat zal tegen een vergoeding van f1,- per week bediend worden door H. Meijer en die in Overmeer, vlak naast de Herberg, door de machinist van het poldergemaal van de Horstermeer Roukens. Na een levendige discussie wordt het voorstel verworpen,

de pompen worden niet afgesloten. Daar niet elk perceel eigen drinkwater kan verzamelen zal de gemeente hier toch een taak in hebben. (vrijdag 31 december) In 1923 zou Nederhorst den Berg aangesloten worden op het Waterleidingsnet.

Tot zover de belangrijkste berichtgeving over Nederhorst den Berg in de 49^e Jaargang van "De Gooi- en Eemlander". Hopelijk heeft de korte dorpsbeschrijving en de daarop volgende berichtgeving bij menig lezer de belangstelling voor Nederhorst den Berg in de navolgende jaren aangewakkerd.

Het Rode Dorp (de "Rooie buurt"), 1980

VOOR AAN HANDJE HAVER EN EEN WARME STAL

Gerard Baar

De regen valt gestaag op mijn zolderraam. Wat kon je toch natregenen vroeger. Eind veertiger jaren van de vorige eeuw ging ik in de vakanties af en toe eens mee naar Hilversum met mijn Ome Ko. Op de schillenwagen, getrokken door een hit die alleen luisterde naar Vort Sik als het geroepen werd door Ome Ko of zijn rechterhand Lange Henk Snel. Maar ik loop op de zaken vooruit. Het was een matineus gebeuren. Om op tijd voor het vertrek te zijn stond ik vroeg op (na geroepen te zijn) en liep dan vanaf het begin van de Overmeerseweg over de kaai langs de Reevaart en via het Jaagpad achter Overmeer langs de Vecht. Dan dacht ik soms bij mijzelf dat die paar pestkoppen gelukkig nog sliepen en dat ik dus zonder extra moeite langs Café Neutraal (met terras aan de Vecht, waar je over een steiger achterlangs kon lopen) kon komen. Verder ging ik over de dijk naar de brug over het boezemkanaal van de Horstermeer en kwam zo bij Rustoord, de boerderij van mijn grootvader, Elias van Benschop. Een sportpark was nog in geen velden of wegen te bekennen en de Vreelandseweg was verhard met sintels, die verderop vaak drabbig waren omdat de Vechtdijk hier en daar lekte. Het landschap aan de linkerkant achter de huisjes aan de dijk van Overmeer bestond nog uit boomgaarden en weilanden.

Bij de boerderij aangekomen stond de wagen al klaar en werd het paard uit de wei gehaald en ingespannen. Bles was blij en schraapte met zijn hoeven alsof hij zich een atleet in de startblokken voelde. Hij brieste, zette kracht en trok de nog lege wagen gemakkelijk tegen het hoog op naar de dijk toe. Achter de Prutmolen was intussen de zon aan het opkomen. De hoge bomen halverwege de sluis het Hemeltje lieten hun bladeren gedag zeggen en bij de Nes, in de Vechtbocht naar de huidige 'dwanghaven', staken de door aalscholvers doodgescheten bomen zwart af tegen de blauw veelbelovende hemel. Bij de sluis minderden we wat vaart en de hit wrong zich speels en happend door de bocht. Langs het Hilversums Kanaal (in de dertiger jaren gegraven) ging het richting de Molen Gabriël en U zult het geloven of niet, we draaiden links de

huidige Vreelandseweg op bij Fort Kijkuit. Een weg die met een vooruitziende blik was aangelegd. Want op de Macadamweg (een weg aangelegd met betonnen platen, waarvan de voeg met pek of teer was aangesmeerd) reden wij gestaag in modern filetempo langs Badhotel de Zuwe, Kortenhoef voorbij om over de 's Gravelandsebrug via het Zuidereinde en de Leeuwenlaan bij de Kei uit te komen. Een heus pleintje met bomen omzoomd en wat pleisterplaatsen, winkeltjes, een fietsenmaker en een grote autoreparatiewerkplaats achter een poort.

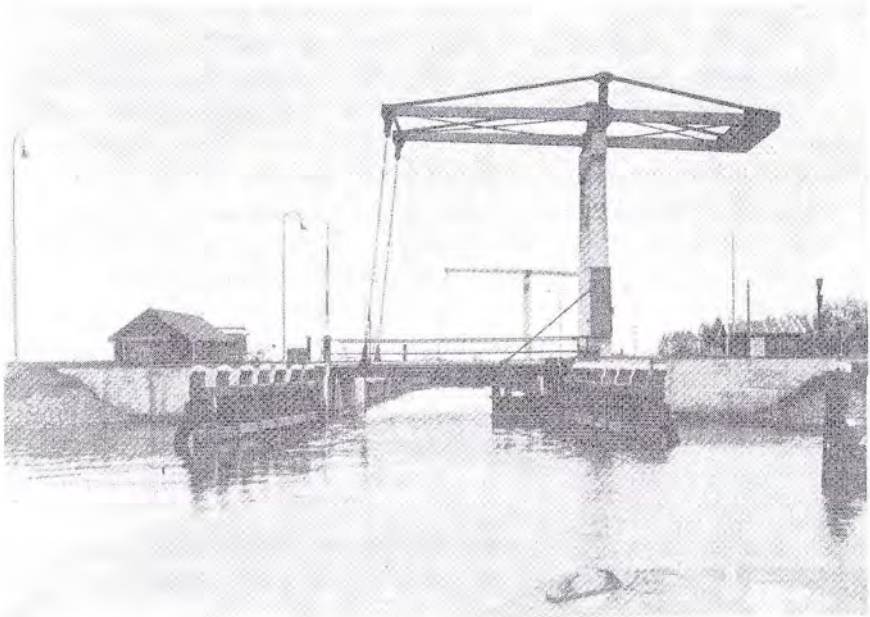
Heel af en toe waren we maar door auto's ingehaald. Een daarvan was gestopt en de bestuurder, een veekoopman, had een praatje gemaakt. Hier bij de Kei staken we op en daarna ging het door de Prins Bernardtunnel eerst richting abattoir (over het spoor). Daar werden vaten slachtafval op de schillenwagen gezet, waarna het echte schillen ophalen, na het opnieuw uitkomen van de tunnel aan de Vituskerkkant, begon. Kris kras door de lanen waaronder ook de Boomberglaan.

Als jong jochie keek je je ogen uit, al helpend en al zittend op de bok van de kar. Als die wat verder moest kroop je snel naar boven om maar niets te missen. Wat een helling, een echte berg waardig. En de achterwaartse druk was voor het paard zo groot dat de koetsier hem met de voetzool op de kont moest helpen, onder het uitroepen van "Hu, hu, hu, hu!" Er zat zelfs een soort handrem op de hittekar.

In die lanen kwam Ome Ko uit het ene tuinhek met de zak over zijn schouder en Henk uit het andere, de hit schraapte wat op de weg als hij de schillen uit de schillenzakken op de kar hoorde vallen. Als de afstand, tussen steeds verdere poortjes en hekjes en de kar, te groot werd, haalde dan de een en dan de ander paard en wagen dichter naar de volgende klanten toe.

Het was hoogzomer. Groene bomen overal, geen groene bakken. Bles, de hit, had een prachtig leven. Hij kende vele soorten gras in Den Berg en Hilversum en omstreken. Ongeveer waar nu het Comenius staat kreeg hij een suikerklontje en zonder aangespoord te hoeven worden, draafde hij lustig briesend via 's-Graveland naar 't einde van de Herenweg. Richting onze torens begon de lucht die dag knap te betrekken. Links lag de kale Korremof, (net uit nood voor brandhout gemillimeterd), toen zwarte wolken in no time hun

lading boven ons kwamen lossen. Als de donder gooiden we lege jutezakken over ons heen en voor we echt nat waren stopten we bij boer Stolwijk, achter op het pad bij de Wipbrug, die lag op de driesprong van de grens met Ankeveen en de Horstermeer. Daar sleten we de melkbussen met slachtafval. Wat stonk dat spul! De hit van Ome Ko had de pech te vroeg geboren te zijn om "uit zijn slavernij verlost te worden", want op de plek van het stulpje van Stolwijk staat nu pas een "Ruiter" te wachten.

Sluis 't Hemeltje omstreeks 1936

Overzicht van archieven en klappers betreffende Nederhorst den Berg

Streekarchief voor Gooi & Vechtstreek

adres: Oude Enghweg 23, Hilversum, Postbus 9900, 1201 GM

openingstijden: ma. t/m vr. 13.00-17.00 uur, 's morgens op afspraak

telefoonnummer: 035-6292646

Archieven van:

* betekent dat er een toegang is op het archief in de vorm van een inventaris of plaatsingslijst.

dorpsbestuur, municipaliteit, gemeentebestuur, 1625-1813 *

idem, 1700-1936 *

gemeentebestuur, 1939-c.1968 *

bevolkingsregisters (1830) 1850-1939 (1944) *

burgerlijke stand: geb. 1811-1892, huw. 1811-1912, overl. 1811-1932

oud-rechterlijk archief, 1620-1811 *

notarissen, 1664-1710, 1770-1789 *

Blijkpolder, 1708-1951 *

Broekerpolder, en Heintjesrak- en Broekerpolder, 1762-1950 *

Heintjesrak- en Broekerpolder, -1979

Horn- en Kuijerpolder, 1746-1962 *

Horstermeerpolder, 1612-1980 *

Spiegelpolder, 1779-1979 *

Spiegel- en Blijkpolder, -1979

Ned. Hervormde Gemeente, (1600) 1625-1954 *

DTB's (doop- trouw- en begraafboeken daterend voor 1811) *

doopboeken (hervormd), 1639-1823

dopen rooms-katholiek: tot 1810 behoorden de parochianen tot de
statie Ankeveen (geen DTB aanwezig)

trouwboeken (hervormd), 1639-1823

begraafboeken, 1625-1828

klappers op naam en soort akte van:

Oud-rechterlijk archief (ORA):

3357 deel I (transporten en hypotheke) 1757-1774

3357 deel II (transporten en hypotheke) 1757-1774

3358 (transporten en hypotheke) 1775-1783

3359 (transporten en hypotheke) 1782-1802

3360 (transporten en hypotheke) 1803-1811

3361 deel I (schepenakten) 1577-1655

3361 deel II (schepenakten) 1660-1710

3362, 3363, 3364 (schepenakten) 1722-1773

3365 (schepenakten) 1773-1811

Op de studiezaal bevindt zich de historische bibliotheek. Er wordt naar gestreefd om hierin ook alle (historische) publikaties betreffende Nederhorst den Berg op te nemen.

**Nederhorst
den
Berg**

